

Ametnikueetika nõukogu koosolek

PROTOKOLL

Toimumiskoht: Suur-Ameerika 1, Tallinn

Toimumisaeg: 28.11.2025

Algus kell 9.30, lõpp kell 11.30

Juhatas: Külli Taro (eetikanõukogu esimees)

Protokollis: Meeli Murasov

Võtsid osa: Heiki Sibul, Airi Mikli, Kaur Kajak, Jüri Mölder Ulla Saar.

Puudusid: Mariann Märtsin, Aive Pevkur, Heddi Lutterus.

Kutsutud: Taavi Kotka, ettevõtja ja peaministrit nõustava efektiivsuse ja majanduskasvu nõukoja liige; Martin Kulp, Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonna juhataja.

PÄEVAKORD:

- 1. Taavi Kotka ettepanek ametnike motiveerimiseks.** Kas valitud projektidele eraldi tulemusrahastamise süsteemi loomine on eetilise?
- 2. Hinnang Tapa Vallavalitsuse liikme juhtumile.** Kas vallavalitsuse liikme kõrvaltegevus on kooskõlas ametniku eetikakoodeksiga?
- 3. Tagasisaade eetikanõukogu viimase kolme aasta tegemistele**

Eetikanõukogu liige Jüri Mölder andis enne koosoleku toimumist kirjalikult teada, et taandab ennast Tapa Vallavalitsuse juhtumi arutelust.

1. Taavi Kotka ettepanek ametnike motiveerimiseks

Taavi Kotka tutvustas ametnikueetika nõukogule (edaspidi *eetikanõukogule*) ettepanekut, kuidas suurendada ametnike motivatsiooni riiklikult oluliste teemade uuendusliku lahendamise eest. Erasektoris on tavapärane motivatsiooniskeem, et edu korral jagatakse teenitud tulu optsoonide näol ka töötajatega. Selline lähenemine aitab tõmmata organisatsiooni talente, kes suudavad nutikalt uusi lahendusi välja mõelda ja käima lükata. Avalikus teenistuses puudub ametnikel sageli motivatsioon tulla välja innovatsiooniga, millel puudub poliitiline tellimus. See on toonud kaasa olukorra, kus mitmed olulised uued lahendused on jäänud ellu rakendamata (nt näotuvastuse juurutamine) või ei toimi praktikas piisavalt hästi (nt masin-masin maksuaruanded EMTA-le).

Plaanis ei ole luua tulemustasusüsteemi kogu ametnikkonnale, vaid eesmärk on katsetada, kas sellise motiveerimisskeemi toel saaksid mõned probleemid kiiremini lahendatud. Selleks tuleb avaliku arutelu teel valida välja mõned ideed, mida hakatakse arendama ning kui see lahendus toob majandusele palju kasu, siis saaksid lahendusega seotud ametnikud tulevikus ekstra tulemustasu või kasu saavutatud tulu/tulemuste järgi.

Eetikanõukogu arutelu käigus toodi välja, et avaliku teenistuse aluspõhimõte on avaliku huvi teenimine, mitte omakasu. Ametnikueetika koodeksi väärtustega pole kooskõlas isikliku kasu kui peamise motivatsiooniallika rõhutamine.

Eetika poolelt tekitab küsimusi ideede valik ja selle otsustamine, millistele projektidele uut skeemi hakatakse rakendada. Majanduslik efektiivsus ei saa olla ainus ega peamine kriteerium poliitikavalikute tegemisel. Lisaks võib tekkida risk, et ametnikud soovivad olla seotud eelkõige nende projektidega, kus on võimalik teenida tulemustasu ning muu töö seetõttu kannatab. Selline tulemusrahastamise skeem saadab ametkonnale sõnumi, et osa töid või poliitikavaldkondi on palju tähtsamad kui teised.

Poliitika kujundamise ja rakendamise prioriteetid tulevad poliitikutelt ning ametnikud täidavad neid ülesandeid, mida poliitikud on neile täitmiseks andnud. Demokraatias peab uuel valitsusel alati olema võimalus prioriteete ümber otsustada ning muuta varasemaid kokkuleppeid või võetud kohustusi.

Avaliku teenistuse seaduse kohaselt on võimalik maksta ametnikule tulemuspalgaks 20% aasta põhipalgast, seega saaks sellist skeemi rakendada juba tänase regulatsiooni piires. Võimalik on teha ka nn õiguslik liivakast uute lahenduste katsetamiseks, kui praegune õigusruum seda ei võimalda. Eetikanõukogu liikmed tõid välja, et algatuste elluviimise probleemid ei pruugi tuleneda üksnes ametnike motivatsioonist, vaid riigi võimalustest vajalikke investeeringuid teha või muudest asjaoludest. Tutvustatud rahastamissüsteemi puhul tekivad tõenäoliselt samad probleemid, mis tavapärase tulemuspalga rakendamisel avalikus sektoris.

Tulemusrahastamise ettepaneku rakendamiseks on Riigikantselei tellinud õigusanalüüsi tähtajaga järgmise aasta veebruaris.

Eetikanõukogu võttis esitatud informatsiooni teadmiseks.

2. Hinnang Tapa Vallavalitsuse liikme juhtumile

Delfi/ Eesti Päevalehe ajakirjanik on pöördunud eetikanõukogu poole sooviga saada hinnang Tapa vallavalitsuse sotsiaal- ja haridusosakonna juhi Ene Augasmägi tegevuse osas. Juhtumit on kajastatud ajakirjanduses - [Tapa vallavalitsuse liige ja sotsiaalosakonna juht veab samal ajal edukat sotsiaalteenuste MTÜ-d. Politsei asus uurima võimalikku korruptsiooni - Delfi](#). Meedias avaldatu kohaselt on algatatud toimingupiirangu rikkumise osas kriminaaluurimine.

Tapa vallavalitsuse selgituse kohaselt ei ole sotsiaal- ja haridusosakonna juht ametnik, vaid vallavalitsuse palgaline liige.

Eetikanõukogu lähtus oma seisukoha kujundamisel asjaolust, et Tapa vallavalitsus on ametiasutus, kus töötavate ametnike tegevust reguleerib avaliku teenistuse seadus ning kelle tegevusele laienevad ametnike eetikakoodeksi väärtused.

Eetikakoodeks seab põhimõtte, et ametnik või avalikku võimu teostav palgaline valitsuse liige peab hoiduma huvide konfliktist, tegevustest ja olukordadest, mis võivad teda ametialaste kohustuste täitmisel sobimatult mõjutada. Ametniku või valitsuse liikme eraelulised rollid ei või sattuda konflikti ametiülesannetega, millesse sattumise tõenäosus on suur juhul, kui isik tegutseb eraeluliselt ametialase tegevusega samas valdkonnas ja/või omab läbi eraelulise rolli sama ametiasutusega kliendi või ärisuhet. Ka näiline huvide konflikt võib kahtluse alla seada tema erapooletuse tööülesannete täitmisel ja sellisesse olukorda sattumist tuleks igal juhul vältida. Ühtlasi ei või ametipositsiooni ja teenistuskohustuste täitmisel teatavaks saadud informatsiooni kasutada erahuvides.

Sõltumata sellest, kas isik on ametnik või palgaline vallavalisuse liige, peab ta järgima seaduses¹ sätestatud tegevuspiiranguid. Praegusel juhul kohustab KOKS § 50¹ lõige 2 tööandjat (Tapa Vallavolikogu) kaaluma, kas kõrvaltegevusele kuluva tööjõu maht või laad takistab korrapärasest teenistusülesannete täitmist või kõrvaltegevus toob kaasa teenistuskohustuse rikkumise. Tapa valla 24.11.2025 ja 27.11.2025 eetikanõukogule saadetud vastused ei veennud eetikanõukogu, et seda on antud juhul nõuetekohaselt tehtud.

3. Tagasisaade eetikanõukogu viimase kolme aasta tegemistele

Eetikanõukogu selle koosseisu volitused lõpevad 9.12.2025. Eetikanõukogu seisukohad ja juhised on avaldatud Rahandusministeeriumi veebilehel. Valminud on kokkuvõtte eetikanõukogu kolme aasta tööst, kus tuuakse eraldi välja ka need teemad, mis muu hulgas vajavad jätkuvat eetikanõukogu tähelepanu.

Airi Mikli tõstatas tulevikus enam tähelepanu vajava teemana poliitilise korrupsiooni. Eetikanõukogu liikmete arutelus toodi esile, et vajalikud on suurem selgus ja käitumisjuhised olukordadeks, kus võib tekkida poliitilise korrupsiooni juhtum. Poliitilise korrupsiooni juhtumiteks on näiteks olukorrad, kus poliitik kallutab ametnikku tegutsema poliitiku isiklikes huvides või muul moel ebaseaduslikult. Ametnikul on kohustus anda poliitikule nõu ning samuti kohustus keelduda ebaseaduslikust korraldusest või toimingust. Vajalikud on selged käitumisjuhised, et tekiks parem arusaamine, kus jookseb eetiline piir, mida nii poliitikut kui ametnikud peavad oma töös järgima.

Eetikanõukogu otsustas lisada eetikanõukogu kolme aasta tegevuse kokkuvõttesse poliitilise korrupsiooni teemaga tegelemise vajaduse ning kiita seejärel kokkuvõtte heaks.

---

¹ Ametniku puhul tulevad piirangud ATS § 60, palgalise vallavalisuse liikme puhul nt KOKS § 50¹ ja korrupsioonivastasest seadusest. Ametnike puhul kaalumise kohustus ametisse nimetamise õigust omaval isikul, vallavalisuse liikmete puhul volikogul.

Eetikanõukogu tegevuse kokkuvõte esitatakse teadmiseks Vabariigi Valitsusele ning avaldatakse Rahandusministeeriumi koduleheküljel.

Rahandusministeeriumi halduspoliitika asekanstler Kaur Kajak tänas Rahandusministeeriumi nimel eetikanõukogu liikmeid tehtud töö eest.

Rahandusministeeriumi kommunikatsiooninõunik Solveig Niitra tutvustas plaani teha eetikanõukogu tööst kokkuvõttev postitus Rahandusministeeriumi blogis.

Rahandusministeerium esitab detsembrikuu jooksul Vabariigi Valitsusele ettepaneku eetikanõukogu uue koosseisu kinnitamiseks ning peale seda kutsub kokku uue koosseisu esimese koosoleku.

Külli Taro

/allkirjastatud digitaalselt/

Koosoleku juhataja

Meeli Murasov

/allkirjastatud digitaalselt/

Protokollija